

KUDA IDE KITA GAČEŠINA?

PIŠE: Teo Barišić
Speleološki odsjek HPK "Sv. Mihovil"
Šibenik

KAKO JE OTKRIVEN ULAZ U KITU GAČEŠINU

23. lipnja 2004. godine speleolozi Sv. Mihovila iz Šibenika: Jurjana Radaljac – Juki, Darko Bačić i Teo Barišić, krenuli su na Crnopac s namjerom pridruživanja velebitašima u istraživanju Munižabe. Kod poznatog stabla bukve na kojem je bojom označeno raskrižje putova za Munižabu i Vodice, ekipa se toliko zapričala da su promašili put i, nakon sumnjičavog zurenja u čudan krajolik, za pola sata se našla na velikom proplanku ispod blatnjavog izvora Vodice. U dilemi vratiti se natrag ili potražiti kraći put prema Munižabi izabrana je druga varijanta. U lutanju vrtacama pod grebenima Munižabe i Kite Gačešine te povratku do ostavljenog tereta, Teo je osjetio tračak hladnog zraka po gležnjevima. Prateći trag hladnoće uzbrdo kroz vrtace, spustio se u jednu i u rubu pronašao špiljski ulaz sa svim karakteristikama od kojih iskusnog špiljara podilazi jeza. Izlazno strujanje zraka snage Puhaljke ukazuje na veličinu prostora i viši otvor. Ubačeni kamen se odbija par sekundi i daje naslutiti prvih stotinjak metara vertikale. Ulaz nije izložen direktnom upadu snijega. Uslijedilo je

Ulaz u Kitu Gačešinu i broj pločice

foto: Teo Barišić

Zabijanje spita za ulaz u 60 metarsku vertikalnu

foto: Teo Barišić

fotografiranje i povratak do ostatka ekipe i odlazak u Munizabu do druge prilike.

KRONOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

05. 08. 2004. Aida Barišić, Jurjana Radaljac, Živana Škugor, Zorana Baranović, Josip Aras, Marko Gojčeta, Božidar Branica, Darko Bačić, Damir Trokić, Mate Protega, Ante Ercegović i djeca: Nikolina, Luka, Irena i Marijeta, donose opremu i uz izvor Vodicu podižu mali speleološki logor.

Predvečer u jamu ulaze Teo Barišić i Marko Gojčeta i kladvom i spiterima opremaju jamu do 90 metara dubine gdje im ponestaje užeta te izlaze van. U povratku do logora u ranojutarnjim satima lutaju kroz šumu i *helopanjem* pronalaze Aidu i Zoranu koje su ih ispratili do jame, a u povratku do logora promašile put te se zavukle u malu polušpilju čekajući danje svjetlo. Zajedno pronalaze put do logora malo prije svitanja.

Drugoga dana u jamu ulaze Teo Barišić i Darko Bačić. Spuštaju se u prvu dvoranu pod ulaznom vertikalom na –100 m i pronalaze u rubu tri otvora iz kojih jako struji zrak. Darko Bačić – Dex se zavlači u uski meandar i klesanjem se pokušava probiti prema naprijed dok se Teo uspinje do drugog otvora i pronalazi put u suhi meandar ispunjen pijeskom. U rubovima pronalazi male otvore u kojima postoji slabo izraženo strujanje zraka. Teo se vraća po Dexa te zajedno rukama i nogama kopaju pijesak proširujući otvore. Na suženjima gdje struji zrak uočljive su nakupine špiljskog mlijeka. Kanal se širi i nalaze na širok ulazak u novu vertikalnu dubine 40-tak metara. Dovečer izlaze na površinu. U logor dolaze Stjepan Škrilin, Mladen Vranjić, Ivica Ninić, Ranko Laketić i Maja Škugor. Oko logora se pronalazi par ulaza u objekte, ali se ne istražuje dok se ne dobiju podaci od željezničara koji su istraživali na ovom području prije više godina.

Trećeg dana u jamu ulaze Stjepan Škrilin, koji se zbog bolesti ubrzo vraća, Jurjana Radaljac i Marko Gojčeta te počinju s izradom nacрта. Istovremeno Teo Barišić i Damir Trokić prolaze meandar te se spuštaju slijedećih 60 metara. U dnu dvorane, u samom rubu, na visini od 3 – 4 metra, pronalaze malu rupu s obrnutim laganim strujanjem zraka dovoljno velikom da kroz nju povremeno proleti uznemireni šišmiš. Rubovi rupe su oblijepljeni špiljskim mlijekom. Započinje klesanje materijala s donje strane ruba cementiranog mlijekom. Uska pukotina postaje šira više od metra ispod početka klesanja, te postaje dovoljno široka da se može zabiti novi spit i spustiti se 4 metra u malu dvoranu u čijem je južnom rubu uska pukotina. Damir skida sa sebe opremu i zavlači se u uski krivudavi meandar te glavom izviruje kroz usku cijev i bacajući kamen viče da ispod njega ima stotinjak metara prevjesa. Slijedi povratak do crtače ekipe. Damir izlazi van dok Teo s Juki i Markom mjeri i crta istraženi dio jame. Dio po kojem se valjaju po pijesku – uroda za koljena i laktove – dobiva ime Divota pješčare.

Na povratku s jame Živana Škugor je uganula nogu i na štapovima za hodanje između planinaraspeleologa donesena do Gračaca.

Svakodnevne partije picigina na plaži beach – bara “Afrika” u Žaboriću prolaze u razmišljanju nastavka istraživanja. Aida, nakon trinaest godina poslova majke mnogobrojne obitelji, skida pojas s klina i donekle popunjava rupu u ekipi koja je nastala nakon splašnjavanja aktivnosti nekolicine najaktivnijih članova Odsjeka.

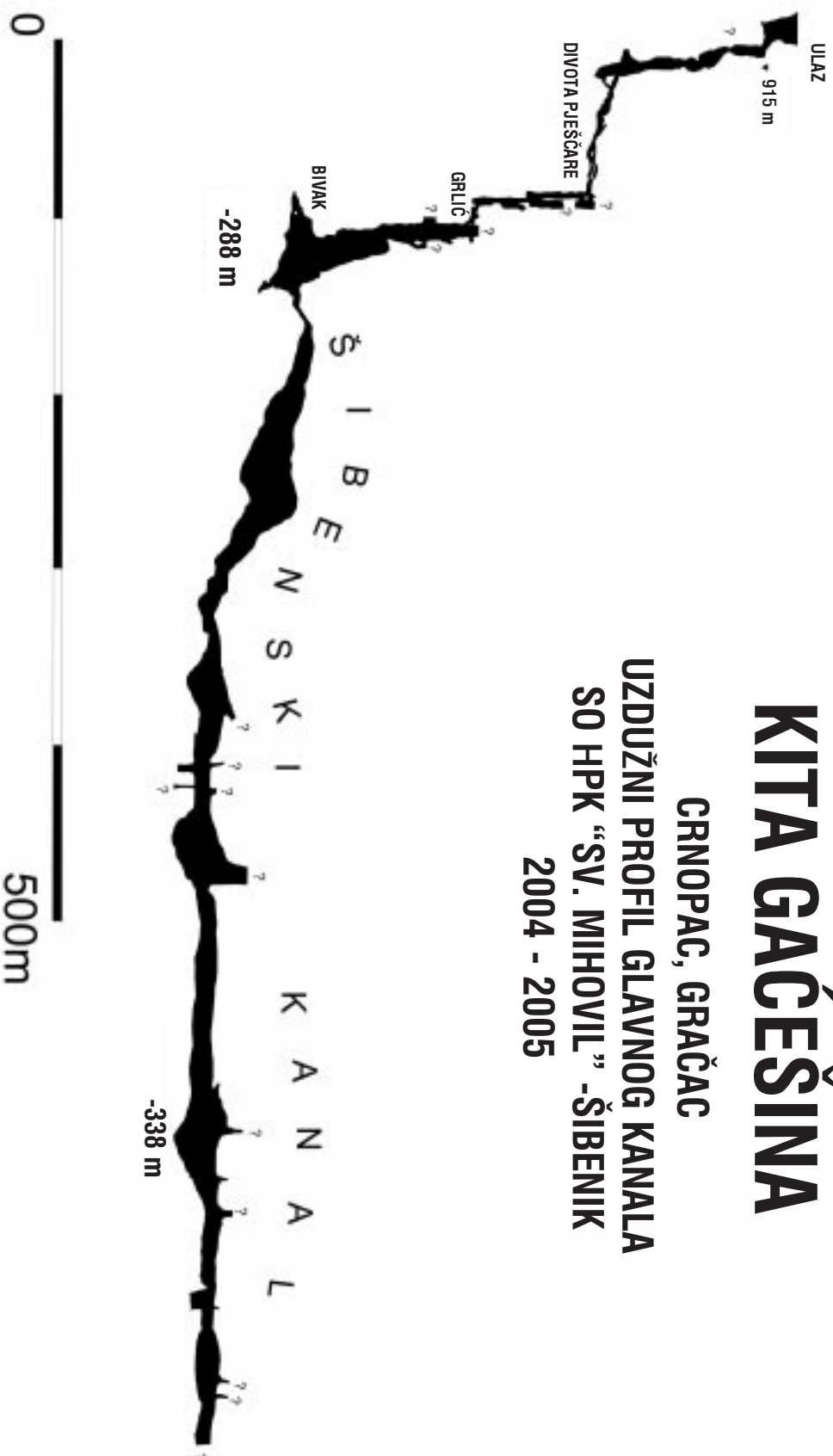
15. 08. 2004. Aida, Marko, Dex i Ante Ercegović dovlače još opreme i premještaju logor bliže otvoru jame. Aida i Marko ulaze u jamu i spuštaju se do zadnjeg dijela. Marko se uspijeva provući kroz otvor u vrh prevjesa i zabija prvi spit za dalje napredovanje. Prve noći dolaze Juki i Tome te spavaju koju stotinu metara od logora. Dex je krenuo po njih, ali se nisu uspjeli vratiti prije noći. Drugog dana u jamu ulaze Teo, koji dolazi iz

KITA GAĆEŠINA

CRNOPAC, GRAČAC

UZDUŽNI PROFIL GLAVNOG KANALA
SO HPK "SV. MIHOVIL" - ŠIBENIK

2004 - 2005

0

KITA GAČEŠINA

CRNOPAC, GRAČAC
SO HPK "SV. MIHOVIL" - ŠIBENIK
2004 - 2005

TOPO: Marko Gojčeta, Teo Barišić

MJERILI. Jurjana Radaljac, Aida
Barišić, Damir Trokić, Darko Bačić,
Ante Ercegović, Ivica Ninić, Luka
Domagoj Barišić, Tomislav Špiljača,
Tomislav Pavešić

TLOCRT

500m

ULAZ

BIVAK

J
A
N
K
A
N
S
K
I

-338 m

Š

I

B

E

N

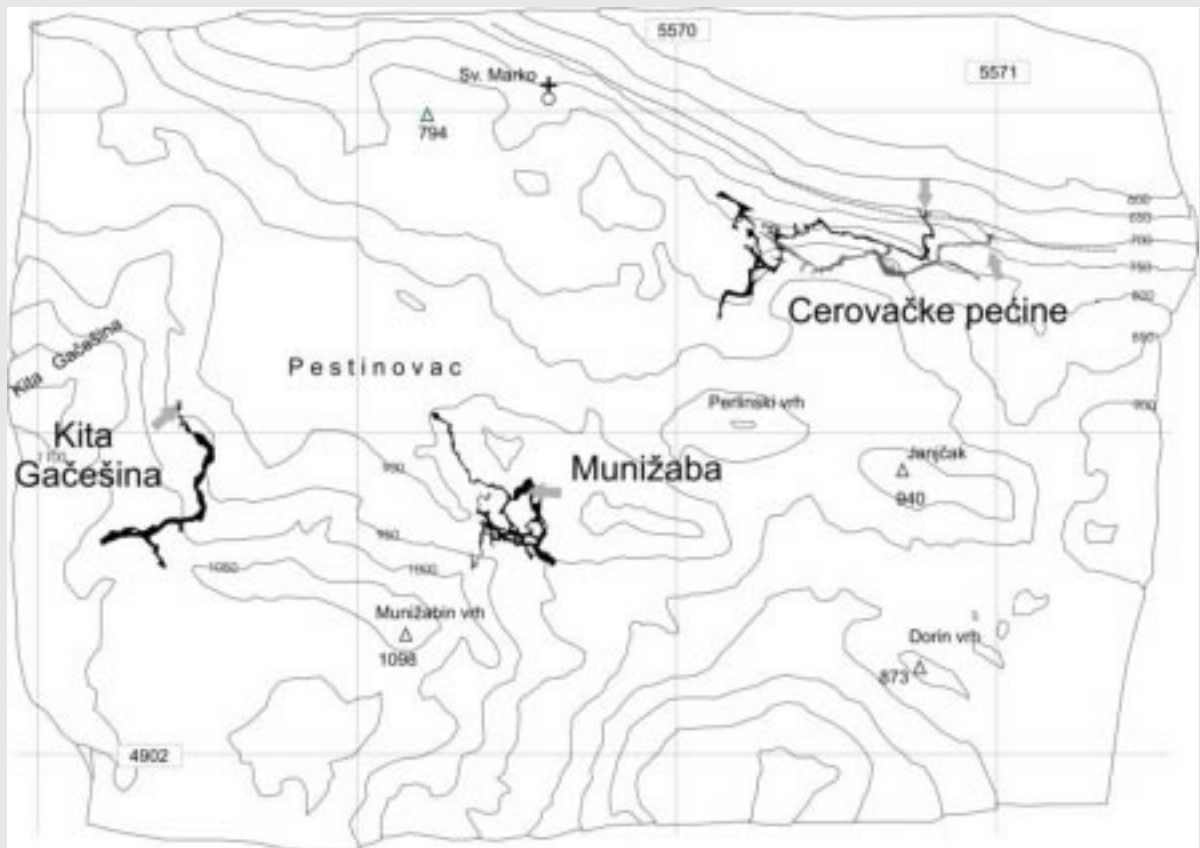
S

K

I

-338 m

DULJINA. 1002 m
DUBINA: 338 m

Šibenika, i Marko te prolaze dio koji je dobio naziv Grlić. Opremaju jamu do dubine od 270m i velike dvorane, pronalaze najdublju točku na –288 m u jednoj pukotini u sjeverozapadnom rubu dvorane te mjere i crtaju jamu prema natrag.

Juki i Dex se u međuvremenu spuštaju s Tomom i Antom u ulazne dijelove jame i, s obzirom da se radi o stažom mlađim speleolozima, vraćaju na površinu.

Vrijeme u Šibeniku prolazi u dilemi ostaviti opremljenu jamu ili je rasporemiti. Pritisnuti namjerom odlaska na tečaj speleospašavanja HGSS-a ipak se donosi odluka o raspremanju jame do sljedećeg ljeta i formiranja dubinskog bivka iz kojeg će se lakše nastaviti istraživanje.

28. 08. 2004. U Kitu ulaze Aida i Marko. Na dnu Aida osmicom i dinamikom osigurava Marka koji uspijeva ispenjati 10-tak metarsku vertikalnu među kamenim blokovima i pronalazi ulaz u novi kanal. Do njih stižu Juki i Teo te svi zajedno ulaze u novi kanal širine i visine 15 – 20 metara koji se proteže cca. 400 metara u dužinu. U dnu kanala, među

kamenim blokovima, pronalaze ulaz u novu vertikalnu. Vraćaju se bez crtanja i u slijedećih desetak sati rasporemaju cijeli objekt te zajedno sa Antom Ercegovićem spuštaju opremu do podnožja Crnopca.

NAZIV

Iako se jama ne nalazi niti blizu vrha Kite Gačešine i opisom bi možda više odgovarao naziv Vjetrenica kod Vodice na Crnopcu, otvor jame se ipak nalazi u rubu grebena masiva Kite Gačešine, a kako je i jama Munižaba dobila ime po vrhu u čijem se rubu grebena nalazi, činilo nam se zgodnim da jama dobije ime koje bi spajanjem dvaju objekata opisalo prostor na kojem se nalazi. Samo ime je uz to duhovito na svoj način (Kuda ide Kita Gačešina? Istraživači jame – «kitaši» ...)

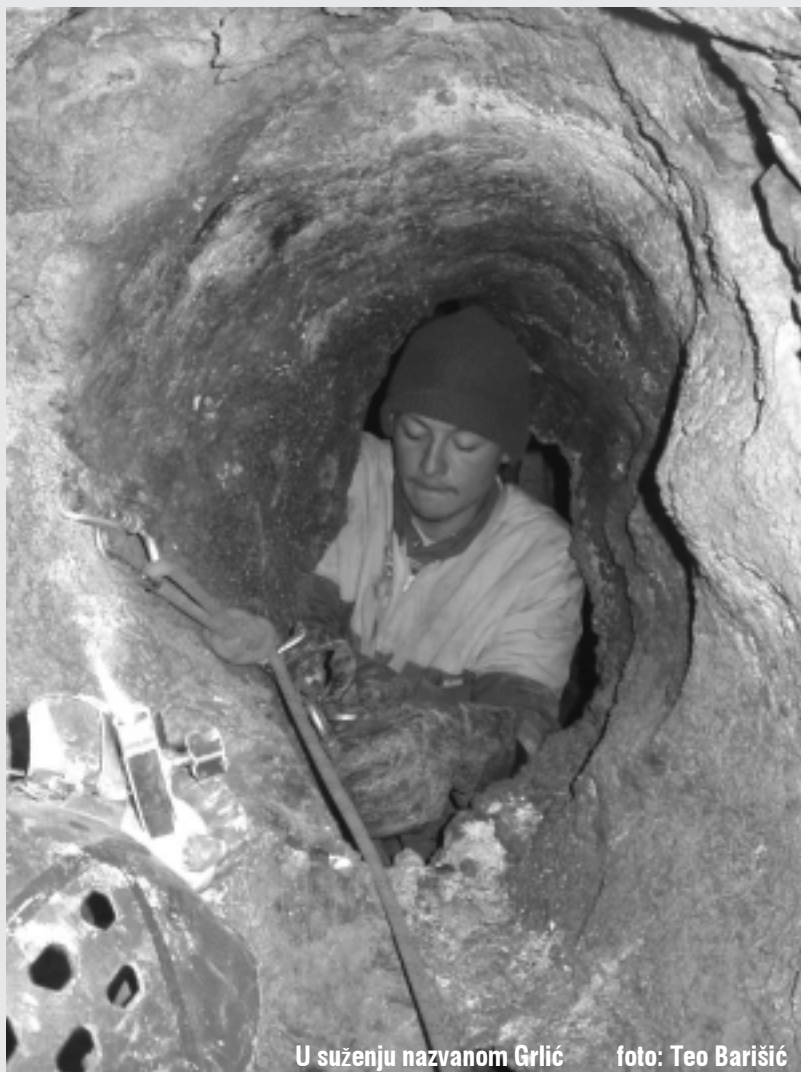
ZAKLJUČAK

Pronalazak jame Kita Gačešina je od velikog značaja za mlade speleologe SO HPK Sveti Mihovil jer je njeno istraživanje značajan poticaj izgrađivanju kvalitete šibenske speleologije. Ponovo se afirmira dalmatinska speleologija koja je, izuzevši uspjehe mošoraškog para Marina Gluščevića i Vesne Hrdličke, u padu još od sredine osamdesetih godina prošlog

stoljeća. Iz priložene mape vidi se da su mogućnosti spoja s obližnjom Munažabom koliko velike zbog udaljenosti toliko i male zbog morfologije – paralelno pružanje u istom smjeru. Jama je svojom dubinom najdublja nova jama na popisu novih dubokih objekata u 2004-toj, a s obzirom na prođene dijelove za vjerovati je da će se uskoro naći i na popisu objekata dužih od 1000 metara.

EPILOG

U svibnju 2005. za vrijeme pisanja ovog članka Aida, Teo i Peggy su u sklopu priprema za novo istraživanje obišli ulaz u jamu i na svoje zaprepaštenje, nakon tegljenja opreme standardnim putem, izbili na onaj travnati proplanak oko izvora Vodice i pronašli probijeni šumski put od zapadnih obronaka Crnopca do 100 metara od otvora jame. Sa obje strane probijenog puta nalazi se srušeno drveće bukve debljine veće od metra. Proplanak je proširen na sve strane uz odrezane panjeve drveća – scena koja slični na apel fotografiju za spas Amazone. Skriveni kutak i stoljetna prašuma postaje kultiviranim parkom

U suženju nazvanom Grlić foto: Teo Barišić

Parka prirode Velebit. Otvoren je prolaz za drvosječe, drvokradice, lovce i krivolovce, pa i za speleologe kojima se ne mili tegliti. Do jame ćemo ove

godine lakše no ostaje ona gorčina usporedbe sretnog doživljaja iskonske prirode Crnopca i sadašnjeg stanja.

SUMMARY

WHERE DOES KITA GAČEŠINA GO?

The article describes the discovery and the course of exploration of Kita Gaćešina cave in south Velebit.

In June 2004 the speleologists of SO HPK 'Sv. Mihovil' from Šibenik came across an entrance which guided them to an enormous underground place. Several successful explorations later and they found a web of huge channels whose dimensions and morphology were similar to the nearby cave Munižaba. The cave was named after a nearby mountain-ridge Kita Gaćešina. When the explorations carried out in May this year were completed, the cave was 1002 in length and 338 in depth and with a lot more potential discoveries at the site. The attached map includes also the latest discoveries. The main channel surveyed is 500 m in length; the average height of the ceiling is 15-20 m and the average width 15-35 m. The channel was named Šibenski kanal after its first explorers. The explorations are to be continued this summer.

NAJNOVIJA ISTRAŽIVANJA

Od 26. do 29. 05. speleolozi SO HPK "Sv. Mihovil" iz Šibenika su nastavili s istraživanjem Kite Gaćešine. U jami je neprekidno četiri dana boravila deveteročlana grupa od kojih je četiri sudionika prvi put prekoračilo dubinu od 100 metara u jami. Tijekom prve noći je opremljen objekt i transportirane stvari, dok se drugi "skraćeni" i treći "normalni" dan istraživalo. Topografski je snimljeno gotovo 800 metara kanala tako da je ukupna dužina sada 1002 metra, a najdublja izmjerena točka je na -338 metara. Topografski je snimljen glavni kanal koji se proteže oko 500 metara u dužinu sa stropom prosječne visine 15 - 20 metara, a širine 15 - 35 metara. Kanal se blago u polukrugu kreće prema jugu, a kasnije u pravcu zapada. Naziv "Šibenski kanal" je dobio zbog želje za bilježenjem pozitivnog trenutka u šibenskoj speleologiji. Istraživanje se nastavlja na ljetnom logoru 05. do 15. 08.